

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΙ

ΥΠΟ Δ. Γ.

Τὸ 1952 ὑπῆρξε τὸ πρῶτον μεταπολεμικὸν ἔτος καθ' ὃ ἠσκήθη πολιτικὴ ποσοτικῶν πιστωτικῶν περιορισμῶν καί, κατὰ ὠρισμένον μέτρον, πολιτικὴ ποιοτικοῦ ἐλέγχου τῶν πιστώσεων. Ἐνῶ ὁ συνολικὸς ὄγκος τῆς πιστοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας ἐκ χρημάτων Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν εἶχεν ἀνέλθει ἀπὸ 4560 δισεκατομ. τοῦ τέλους 1950 εἰς 5612 δισεκατομ. κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1951, παρουσιάζει κατὰ τὸ τέλος 1952 μείωσιν εἰς 5428 δισεκ. Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν μείωσεως ἐμφανίζεται εἰς τὴν πιστοδοτήσιν τοῦ ἐμπορίου ἀπὸ δρχ. 1390 δισεκ. τοῦ τέλους 1951 εἰς 893 δισεκ. κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1952.

Ὁ κατωτέρω πῖναξ παρουσιάζει τὴν ἐξέλιξιν τῆς συνολικῆς πιστοδοτήσεως ἀπὸ τοῦ 1947 μέχρι τέλος 1952 καὶ εἰδικώτερον τῆς πιστοδοτήσεως πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ πάσης φύσεως ἐμπόριον, ἐκτὸς καπνεμπορίου.

	Σύνολον	πρὸς βιομηχανίαν	πρὸς ἐμπόριον
1947	1538 δισεκ.	121 δισεκ.	231.— δισεκ.
1948	2074 »	262 »	410.— »
1949	3388 »	366 »	840.— »
1950	4560 »	501 »	1227.— »
1951	5612 »	849 »	1391.— »
1952	5428 »	913 »	893.— »

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν προκύπτει ὅτι τὴν πιστωτικὴν μᾶς πολιτικὴν μέχρι τέλος τοῦ 1951 ἐχαρακτήριζε συνεχῆς καὶ σημαντικὴ αὐξήσις τῶν πιστώσεων, ἐνῶ κατὰ τὸ 1952 ἐπεδιώχθη καὶ ἐπετεύχθη περιορισμὸς τῶν πιστώσεων κάτω τοῦ ἐπιπέδου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1951.

Χαρακτηριστικὸν ἰδιαίτερον τῆς ἀσκηθείσης πιστωτικῆς πολιτικῆς κατὰ τὸ 1952 ὑπῆρξεν ἡ καταβληθεῖσα καὶ ἐπιτυχθεῖσα θετικὰ ἀποτελέσματα προσπάθεια μείωσεως τῆς πιστοδοτήσεως ἐκ χρημάτων Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐξήσεως τῆς πιστοδοτήσεως ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Οὕτω καὶ ἡ κατανομή τοῦ συνολικοῦ ὄγκου πιστώσεων ἔχει ὡς ἑξῆς:

	ἐπὶ σύνολον	ἐκ χρημάτων Τρ. Ἑλλάδος	ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Ἐμπ. Τρ.
31 Δεκεμβρίου 1951	5612 δισ.	3920 δισ.	1692 δισ.
31 » 1952	5428 »	3600 »	1828 »

Οἱ παρατεθέντες ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δίδουν τὴν εἰκόνα τῶν ποσοτικῶν πιστωτικῶν περιορισμῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1952 κατεβλήθη ὡσαύτως προσπάθεια ἐφαρμο-

εἶτε καταναλωτικῶν. Γενικῶς ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις δεόν νὰ ἀποδοθῇ εἰς διάφορα πρωτογενῆ αἰτία, δυνάμετα ἅπαντα νὰ προσδιορισθοῦν. Ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ δευτερογενῶς, ὑπέστειλε τὴν ἔκτασιν τῆς πιστοδοτήσεως ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ ἀπειλὴ μεγαλυτέρας κρίσεως ἐκ τῆς συνεχίσεως τῆς παραγωγικῆς ἢ ἐμπορικῆς δράσεως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ σχηματισμοῦ ὀλονὲν μεγαλυτέρων ἐμπορευματικῶν ἀποθεμάτων.

γής συστήματος ποιοτικής επιλογής εις την παροχήν των πιστώσεων. Καθιερώθησαν υπό τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ὡρισμένα ἀντικειμενικά κριτήρια διὰ τὴν παροχήν βραχυπροθέσμων πιστώσεων πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἡ ὑποχρέωσις προσκομίσεως εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ τιμολογίου πωλήσεως διὰ τὴν πραγματοποίησιν προεξοφλήσεως ἀπετέλεσε πράγματι καθιέρωσιν μιᾶς ὑγιοῦς ἀρχῆς, ἣτις μέλλει νὰ ἐξυγιάνει τὸν κυριώτερον τοῦτον τομέα πιστωτικῆς δραστηριότητος τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Ὀλόκληρον τὸ κοινὸν προεξοφλήσεων καὶ προκαταβολῶν ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων θὰ ἀποτελῆται τοῦ λοιποῦ ἀπὸ χαρτοφυλάκιον τοιούτων γνησίας ἐμπορικότητος, ἀποκλειομένων τῶν λεγομένων «γραμμάτων εὐκολίας». Διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς καθιέρωσεως τοῦ τιμολογίου, ὡς στοιχείου ἀπαραίτητου διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς βραχυπροθέμου πίστεως εἰς τὸν τομέα τοῦτον, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἐξασφαλίζεται καὶ ἡ πολιτικὴ ὑγιοῦς ρευστότητος τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν, καὶ κατὰ ὡρισμένον μέτρον, ὁ ποιοτικὸς ἔλεγχος τῶν χορηγούμενων προεξοφλητικῶν πιστώσεων.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὡς σημαντικὴ καμπὴ εἰς τὴν μεταπολεμικὴν πιστωτικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας μας ἢ κατὰ τὸ 1952 ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθη ὅτι αἱ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ χρηματοδοτοῦν κατὰ κανόνα ἐξ ἰδίων των διαθεσίμων τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ νὰ προσφεύγουν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος μόνον δι' ἀναπροεξοφλήσιν χαρτοφυλακίου μέχρι τριμήνου λήξεως ἐμπορικῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων, ἐφωδιασμένων πάντοτε μὲ τὰ ἀντίστοιχα τιμολόγια πωλήσεως, ὡς ἄνω ἔλέχθη. Τοῦτο ἀπετέλεσεν ἐπάνοδον εἰς τὴν ὀρθόδοξον πιστωτικὴν πολιτικὴν τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν, ἣτις ἐφηρμόζετο καὶ παρ' ἡμῖν προπολεμικῶς. Κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη, ὁπότε, λόγῳ παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως καταθέσεων, μόνη πιστωτικὴ πηγὴ τῆς οἰκονομίας ἦτο ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἐδικαιολογεῖτο κατὰ ὡρισμένον βαθμὸν πιστοδότησις ἐκ χρημάτων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῶν πιστωτικῶν πράξεων τῶν διενεργουμένων ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Ἡ παρέκκλισις αὕτη ἐκ τῆς ὑγιοῦς ἀρχῆς ἔδει νὰ ἐγκαταλειφθῆ καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ πιστωτικὴ μας μηχανὴ εἰς τὸ παραδεδεγμένον ὑγιὲς καὶ ὀρθόδοξον σύστημα. Τοῦτο πράγματι θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς ἄνω μνημονευθείσης ἀποφάσεως τῆς Ν.Ε., ἣτις κατὰ βάσιν καθιέρωσεν ἐκ νέου τὸν μηχανισμόν τῆς ἀναπροεξοφλήσεως, ὡς τὸν μόνον τρόπον ἀντλήσεως χρημάτων ἐκ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Δέον, ὅμως, νὰ λεχθῆ ὅτι, προπολεμικῶς, ἐκτὸς τῆς ἀναπροεξοφλήσεως ὑπῆρχε καὶ ὁ δανεισμὸς τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ἀπὸ τὴν Τρ. τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐνεχούρῳ χρεωγράφῳ, ὅστις σήμερον δὲν ὑπάρχει. Μὲ τὴν νέαν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν δὲν καλύπτεται πλήρως ἡ ἀνάγκη πιστώσεων πρὸς βιομηχανίας διὰ τὴν κάλυψιν ἀναγκῶν κεφαλαίων κινήσεως, καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο παραμένει. Αἱ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι δὲν διαθέτουσι ἐπαρκῆ ἴδια μέσα διὰ τοιαύτας πιστώσεις, συνήθως διαρκείας πολὺ πλεόν των τριῶν μηνῶν. Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐκθέσει της ἀναφέρει χαρακτηριστικῶς (σελὶς XXXII): «Ὀφείλομεν νὰ υπογραμμίσωμεν τὴν σημασίαν διὰ τὴν ἀσκησιν τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς, ἣν ἐνέχει ἡ ἀπὸ τοῦ τελευταίου τριμήνου τοῦ διαρρέουσαντος ἔτους καθιέρωσις τοῦ ἐμπορικοῦ γραμματίου ὡς κυρίου πιστωτικοῦ ὄργανου. Τὸ σύστημα οὐχ ἦττον τῆς παροχῆς κεφαλαίων κινήσεως δι' ἀπλῶν δανειακῶν συμβάσεων, ὡς τοῦτο ἴσχυε κατὰ τὸ παρελθόν, ἀποβαίνει ἀπαραίτητον ὅπως συνεχισθῆ

και εις το μέλλον λόγω των ιδιαιτεροτήτων συνθηκών, υπό τας οποίας εύρσκεται εισέτι ή οικονομία μας».

Εκ στοιχείων συγκεντρωθέντων υπό της Νομ. Επιτροπής κατά Μάιον 1952 προέκυψεν ότι σημαντικόν ποσόν πιστώσεων, του μεγέθους των 350 δισεκ., παρέμενεν απλήρωτον λόγω καθυστερήσεων των οφειλετριών έμπορικων και βιομηχανικών επιχειρήσεων. Εις το ποσόν τουτο των παγωμένων λεγομένων πιστώσεων περιέχονται αι καθυστερημένοι πιστώσεις, αι άνω του ένός δισεκατομμυρίου, προς έκαστην οφειλέτριαν επιχείρησιν. Κατ' εκτίμησιν δύναται να λεχθή ότι το ποσόν τουτο ήθελεν υπερβή τα 450 δισ., εάν ήθελον συμπεριληφθή, ως έδει, και ποσά καθυστερημένων πιστώσεων κάτω του δισεκατομμυρίου μέχρι των 300—500 εκατομμυρίων. Η ύπαρξις τόσοσού ποσού καθυστερήσεων, εκτός άλλων γενικωτέρων συνεπειών, έπηρεάζει τον βαθμόν ρευστότητος των Έμπορικων Τραπεζών. Κατεβλήθη προσπάθεια ρευστοποιήσεως και άλλοεπάλληλοι αποφάσεις της Ν. Ε. απέβλεψαν εις ρυθμισιν του προβλήματος τουτου. Πράγματι, ποσόν ίσον περίπου προς το ήμισυ του άρχικου έτακτοποιήθη, και κατά το τέλος του 1952 παρέμενε το πρόβλημα δια 200 περίπου δισεκατομμύρια δραχμών.

Εκ των Ισολογισμών των Έμπορικων Τραπεζών του 1952 θα ήδυνάμεθα να άντλήσωμεν στοιχεία και, συγκρίνοντες ταυτα με τα στοιχεία του 1951 και παλαιότερων έτών, να εξαγάγωμεν συμπεράσματα περι της εξέλιξεως των τραπεζικών εργασιών, της ρευστότητος και της αποδόσεως των τραπεζικών επιχειρήσεων. Πλήν, όμως, άφ' ένός μεν διότι οι Ισολογισμοί των Έμπορικων Τραπεζών μας δέν εμφανίζονται όμοιομόρφως αλλά με ποικιλίαν κατατάξεως των διαφόρων κονδυλίων, άφ' έτέρου δε διότι ή κυριώτερα έμπορικη Τράπεζα, ή Έθνικη Τράπεζα της Ελλάδος, δέν έδημοσίευσεν εισέτι Ισολογισμόν του 1952, δέν είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσωμεν την πηγήν των Ισολογισμών δια την εξαγωγήν συμπερασμάτων. Σημειώτεον ότι και τα στοιχεία του Ισολογισμού της Τραπεζης Αθηνών, ως περιέχοντα και τους λογαριασμούς των καταστημάτων της Αιγύπτου, δέν μας βοηθούν δια την σύγκρισιν και άκριβή εκτίμησιν της εξέλιξεως των τραπεζικών εργασιών εν Ελλάδι.

Το ζήτημα της καθιερώσεως ένιαίου τύπου Ισολογισμού των τραπεζικών επιχειρήσεων έχει ρυθμισθή νομοθετικώς από του έτους 1931 (Νόμος 5076). Δέν έφηρμόσθη όμως ή διάταξις αυτη μέχρι σήμερα, της εφαρμογής εξαρτηθείσης από αποφασιν του Υπουργού Έθνικης Οικονομίας, ητις ουδέποτε εξέδόθη. Σήμεραν το ζήτημα εξαρτάται από την Νομ. Επιτροπήν, προς την οποίαν υποβάλλονται λογιστικά στοιχεία όμοιομόρφως εκ μέρους των Έμπορικων Τραπεζών, αλλά δέν δημοσιεύονται ταυτα, ούτως ώστε να αποτελέσουν βάση δια την επιστημονικήν μελέτην και έρευναν της τραπεζικής μας οικονομίας.

Εις την λύσιν του προβλήματος οργανώσεως της μακροπροθέσου βιομηχανικής πίστεως ουδεμία πρόδοσις έπετελέσθη κατά το 1952. Το κενόν είναι πράγματι ιδιαιτέρως αισθητόν και ή ανάγκη δημιουργίας ιδιαιτέρου όργάνου μακροπροθέσου βιομηχανικής πίστεως, η υπαγωγής του κλάδου τουτου εις ύφιστάμενον πιστωτικόν οργανισμόν, τυγχάνει επιτακτικόν. Ω; έχουν σήμεραν τα πράγματα, μακροπρόθεσμα δάνεια δια νέας βιομηχανίας η δια την επέκτασιν και συγχρονισμόν